

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobkyně: JUDr. Gabriela Aberlová, správce konkursní podstaty úpadce DŘEVOPODNIK - KONER akciová společnost, se sídlem Příkop 2a, Brno, proti žalované: Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, rozhodčí orgán, se sídlem Orlická 4/2020, Praha 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2007, č. j. 12 Ca 21/2006 - 30,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností napadla rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2007, č. j. 12 Ca 21/2006 - 30, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 11. 2005, č. j. 5457/05/Št, a proti rozhodnutí prvostupňového správního orgánu - platebnímu výměru ze dne 3. 11. 2004, č. 2140401892, jímž bylo uloženo stěžovateli jako konkurzní správce společnosti DŘEVOPODNIK - KONER, a. s., se sídlem v Holešově uhradit vyměřené penále ve výši 756 018 Kč, z důvodu pozdních úhrad za trvání konkurzu. Stěžovatelka měla postupovat v rozporu s § 5 odst. 1 a násl. zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, v platném znění (dále jen „zákon o pojistném“), a proto dluh na všeobecném zdravotním pojištění za kontrolované období od března 2000 až dubna 2001 s vyúčtováním od 11. 4. 2000 do 8. 10. 2004 dosáhl uvedené částky.

V kasační stížnosti stěžovatelka uplatňuje důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Stěžovatelka má za to, že již z platné judikatury konstatované v odůvodnění a dle odůvodnění rozhodnutí samotného je takovýto výměr nezákonný. Pokud na majetek patřící do konkurzní podstaty nemůže být vedena exekuce a na druhé straně správci konkurzní podstaty, který jedná za úpadce, je dána povinnost částku 756 018 Kč zaplatit, má stěžovatelka za to, že neobstojí právní názor, že penále je vyměřeno v souladu se zákonem č. 592/1992 Sb., přičemž na majetek patřící do konkurzní podstaty nemůže být vedena exekuce, správce konkurzní podstaty tedy penále není povinen uhradit a výměr byl stanoven z důvodu, aby se nepromlčel nárok žalované tak, aby mohl být vymáhán po ukončení konkurzu. Z uvedených důvodů proto stěžovatelka navrhuje, aby rozsudek městského soudu byl jako nezákonný zrušen.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti shodně se závěry městského soudu neshledává rozpor napadeného rozsudku se zákonem. Uvádí, že platebním výměrem je deklarována povinnost zaplatit penále za prodlení s úhradou pojistného, odvodů za zaměstnance v průběhu konkurzu. Z ustálené judikatury je zřejmé, že správce konkurzní podstaty se může dostat do prodlení s odvody pojistného na zdravotní pojištění a lze mu také vyměřit penále za toto prodlení, které je co do důvodu i výše stanoveno v zákoně (§ 16 zákona č. 592/1992 Sb.), a nelze se od tohoto ustanovení odchýlit. Platební výměr, kterým je penále vyměřeno, je rozhodnutím deklaratorní povahy, kterým se pouze individualizuje zákonem stanovená povinnost. Nezbytnou součástí rozhodnutí, kterým se ukládá povinnost, je i lhůta ke splnění této povinnosti. Žalovaný tím, že uvedl v platebním výměru lhůtu ke splnění deklarované povinnosti, postupoval v souladu s požadavky správního řádu, které jsou kladeny na předepsané náležitosti správního rozhodnutí. Vzhledem k tomu žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky vydala dne 3. 11. 2004 platební výměr č. 2140401892, jímž uložila plátcí DŘEVOPODNIK - KONER, a. s., v konkurzu povinnost zaplatit penále ve výši 756 018 Kč do patnácti dnů po nabytí právní moci platebního výměru. V odůvodnění platebního výměru je uvedeno, že na základě vyúčtování pojistného na veřejné zdravotní pojištění provedeného pracovníky OP VZP Kroměříž za období od 1. 4. 2000 do 8. 10. 2004 bylo plátcí v důsledku pozdních plateb pojistného na zdravotní pojištění a průběžných nedoplateků pojistného vyměřeno penále ve výši 756 018 Kč. Správkyně konkurzní podstaty (stěžovatelka) v odvolání proti platebnímu výměru namítala, že vyměřené penále je v rozporu s § 31 a § 33 zákona č. 328/1991 Sb. Poukázala na to, že pohledávku za podstatou je možné uhradit kdykoliv za dobu trvání konkurzu a v zákoně není opora v tom, že by se na VZP vztahovala jakákoliv speciální ustanovení, která by ji zvýhodňovala oproti ostatním věřitelům a zakládala tak její oprávnění vyměřit penále za opožděné platby. Dále pak principiálně v konkurzním řízení platí zásada, že za období konkurzu nenarůstají úroky, úroky z prodlení, či poplatky z prodlení přirostlé v době od prohlášení konkurzu. Další podstatnou skutečností z hlediska stěžovatelky velmi významnou z hlediska vyměřeného penále je, že na běžném účtu úpadce takováto částka není k dispozici. Žalovaná rozhodnutím ze dne 24. 11. 2005, č. j. 5457/05/Št, odvolání zamítla a platební výměr potvrdila. V odůvodnění svého rozhodnutí žalovaná mimo jiné

uvedla, že prohlášením konkurzu se úpadce nezbujuje hmotněprávní odpovědnosti platit pojistné na zdravotní pojištění. Zůstává nadále plátcem pojistného, pouze jeho procesní práva přecházejí na správce. Pohledávky ze zdravotního pojištění mají speciálně zákonem stanovenou splatnost. Pokud vznikly po prohlášení konkurzu podle § 5 odst. 2 zákona o pojistném, jsou z hlediska zdravotní pojišťovny vždy pohledávkami za podstatou podle § 32 odst. 1 písm. d) zákona o konkurzu a vyrovnání. Součástí pohledávky za podstatou je i penále podle § 18 odst. 6 zákona o pojistném. Zapodstatové pohledávky jsou pohledávkami nekonkurzními, vznikají nezávisle na konkurzním řízení, v souladu s platnou právní úpravou odvodů pojistného na zdravotní pojištění. Skutečnost, že mohou být uspokojeny kdykoliv v průběhu konkurzu, neznamená, že se plátce nemůže dostat do prodlení s placením pojistného podle § 18 odst. 1 zákona o pojistném. Pro případ konkurzu je penále postaveno na roveň pojistného podle § 18 odst. 6 zákona o pojistném. Na uspokojení takového penále však konkurzní zákon nepamatuje. Podle aktuální judikatury je uspokojení takového penále v konkurzu vyloučeno, nárok na toto penále však podle příslušného ustanovení zákona o pojistném platně vznikl a trvá dokud nebude uspokojen a dokud povinný subjekt existuje.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka v souladu s obsahem svého odvolání proti platebnímu výměru uvedla, že vyměřené penále je v rozporu s § 31 a § 33 zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání. Pro případ, že by VZP příslušelo nárokovat si penále z pozdě odvedeného zdravotního pojištění za zaměstnance úpadce za dobu trvání konkurzu, byla by tím porušena zásada rovnosti účastníků konkurzního řízení. Zdůraznila, že zdravotní pojištění zapláceno bylo - jako pohledávka za podstatou - a žalovaný si v současné době nárokuje pouze příslušenství takovéto pohledávky, a to v rozporu se zákonem o konkurzu a vyrovnání v tom směru, že za období konkurzu nenarůstají úroky z prodlení. Za další podstatnou okolnost považovala stěžovatelka skutečnost, že se žalovaný vůbec nezabýval otázkou, do jaké míry je možné jeho nárok fyzicky uspokojit a do jaké míry by takovéto uspokojení bylo k tíži ostatních věřitelů v předmětném konkurzním řízení. Má za to, že pokud by soud shledal takovýto nárok za oprávněný, byl by tím porušen princip konkurzního řízení a rovnosti jeho účastníků, neboť ostatní věřitelé by tak byli kráceni na svých nárocích, a to nepřiměřeným a tvrdým způsobem mimo jiné s ohledem na výši uplatněného nároku. Navrhla proto zrušení rozhodnutí žalovaného i platebního výměru. Žalovaná ve vyjádření tvrdila oprávněnost vyměřeného penále podle § 18 odst. 1 zákona o pojistném, přičemž oprávnění vyměřit penále za prodlení s úhradou za podstatové pohledávky dovozuje ze stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. Odo 565/2001, v němž je zejména uvedeno, že věřitel s pohledávkou za podstatou je oprávněn domáhat se v průběhu konkurzu její úhrady soudně, žalobou o splnění povinnosti (§ 80 písm. b/ o. s. ř.), podanou proti správci konkurzní podstaty (§ 14 odst. 1 písm. d/ zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů); to platí i ohledně příslušenství pohledávky za podstatou vzniklého prodlením správce s její úhradou. Ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) zákona o konkurzu a vyrovnání tím není dotčeno. Ustanovení § 45 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. se nevztahuje na pohledávky za podstatou. Po zrušení konkurzu přechází závazek uhradit pohledávky za podstatou ze správce konkurzní podstaty na dlužníka. Městský soud v Praze pak ve svém rozsudku s odkazem na judikaturu civilních a správních soudů, zejména na rozsudek Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 29 Odo 565/2001 a rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 6 Ads 92/2005, vyšel z toho, že povinnost platit pojistné na zdravotní

pojištění ve stanovené lhůtě a výši podle předpisů veřejnoprávních není dotčena ustanovením § 31 odst. 1 zákona o konkurzu a vyrovnání, podle něhož lze pohledávku za podstatou uspokojit kdykoliv. V souladu s uvedenými názory pak městský soud pouze konstatoval, že neuhrazení pojistného na zdravotní pojištění za období po prohlášení konkurzu včas a ve správné výši vyvolává prodlení a tím ex lege spojené důsledky v podobě povinnosti platit penále (§ 18 zákona o pojistném). Tato povinnost nastupuje ze zákona a žalovaný byl oprávněn předsat takovéto penále žalobci k úhradě. Městský soud dále posoudil spornou otázku, zda pohledávka na penále je pohledávka za podstatou s tím, že v pravomoci správních soudů není rozhodovat ve věcech konkurzu a vyrovnání, ale pouze posuzovat zákonnost správního aktu. Pokud tedy z uvedené judikatury vyplývá, že správce konkurzní podstaty se může dostat do prodlení s plněním veřejnoprávní povinnosti v době po prohlášení konkurzu (zde úhrada pojistného na všeobecné zdravotní pojištění), pak je nepochybné, že žalovaný může žalobci předsat penále v podobě deklaratorního aktu, kterým žalobci pouze sděluje to, co se nestalo ze zákona (výše penále a období za které vzniklo). Městský soud dále dovodil, že se za dlužné pojistné považuje i dlužné penále a z § 33 odst. 1 písm. d) zákona o konkurzu a vyrovnání vyplývá, že pohledávka na penále (u zdravotního pojištění), u které povinnost platit vznikla až po prohlášení konkurzu, nebude moci být uspokojena v konkurzním řízení, nicméně platební výměr, kterým byl žalobci sdělen předpis penále deklaruje již vzniklou povinnost a nesměřuje přímo k uspokojení pohledávky žalované. Teprve po zrušení konkurzu by mohl takový výměr sloužit jako exekuční titul. Pokud tedy v tomto případě sdělil správní orgán žalobci výměrem výši penále, kdy tento výměr může sloužit jako exekuční titul, tak se tento postup nijak nepřičí shora uvedené právní úpravě.

Stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí městského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a tuto kasační stížnost podala včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). V kasační stížnosti uplatňuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pro který Nejvyšší správní soud shledává kasační stížnost přípustnou. Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek městského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 přezkoumal a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Městský soud se v odůvodnění napadeného rozsudku podrobně zabýval žalobními námitkami, s nimiž se náležitým a vyčerpávajícím způsobem vypořádal. Nejvyšší správní soud proto pro stručnost odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku, s nímž se plně ztotožňuje a dále k věci uvádí následující:

V projednávané věci jde především o posouzení právní otázky, zda se v případě neplacení plateb pojistného na všeobecné zdravotní pojištění řádně a včas mohla stěžovatelka vzhledem k § 31 odst. 1 zákona o konkurzu a vyrovnání dostat do prodlení, a proto vzniklo zdravotní pojišťovně oprávnění předsat a vymáhat penále ve smyslu § 8 odst. 5 zákona č. 48/1997 Sb. a § 18 zákona o pojistném. Stěžovatelka z § 31 odst. 1 zákona o konkurzu a vyrovnání dovozuje, že lze-li pohledávky za podstatou (a tou je pojistné na veřejné zdravotní pojištění vzniklé po prohlášení konkurzu podle § 31 odst. 2 uvedeného zákona) uspokojit kdykoliv v průběhu konkurzního řízení, nemůže prodlení z nezaplaceného pojistného na veřejném zdravotním pojištění nastat a vyměření penále není oprávněné i z důvodu, že § 31 zákona o konkurzu a vyrovnání je nutno aplikovat

jako le specialis pro závazky z titulu pojistného na zdravotní pojištění. Podle názoru Nejvyššího správního soudu ustanovení § 31 odst. 1 větu první zákona o konkurzu a vyrovnání nelze vykládat izolovaně od věty druhé téhož odstavce upravující dva možné způsoby uspokojení nároku, tj. kdy lze jednotlivé nároky uspokojit. Zatímco podle věty první lze nároky a pohledávky uspokojit kdykoliv v průběhu konkurzního řízení, zbývající nároky jen podle pravomocného rozvrhového usnesení. Slovo kdykoliv neznamena libovůli splněním povinnosti platit pojistné na veřejné zdravotní pojištění, které je pohledávkou za podstatou, ale vyjadřuje přednost uspokojení této pohledávky za podstatou oproti uspokojení nároku podle pravomocného rozvrhového usnesení. Proto je uvedené ustanovení bez specifického vztahu a tím méně nadřazenosti vůči ustanovením upravujícím problematiku veřejného zdravotního pojištění v zákoně č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, či zákonu č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění. Povinnosti uložené v uvedených zákonech či oprávnění z nich vyplývající nejsou vůči zaměstnavateli uvedeným ustanovením dotčeny. Neplatila-li stěžovatelka pojistné na veřejné zdravotní pojištění včas a ve správné výši, dostala se do prodlení a v souladu s § 18 zákona o pojistném jí bylo oprávněně vyměřeno penále a ve smyslu § 8 odst. 5 zákona č. 48/1997 Sb. je příslušná zdravotní pojišťovna povinna dlužné pojistné včetně penále vymáhat. S ohledem na tento výklad je penále předepsané po právu. Na správním soudu přitom není, aby v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu posuzoval, jak by mělo být naloženo s pohledávkou žalované v rámci konkurzního řízení.

Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Žalovaná, která měla ve věci plný úspěch, náhradu nákladů řízení nepožadovala, proto jí náhrada nákladů řízení nebyla přiznána.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. června 2009

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda

senátu